

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه ی دکترای عمومی در رشته ی پزشکی

عنوان:

روان سنجی و ارزیابی پایایی و روایی پرسشنامه ی Ostomy-Q به زبان فارسی

نگارش:

وحید خلیلیان اکرامی

استاد راهنما:

دکتر حسن اصغری

استاد مشاور:

دکتر عزیز کامران

اسفندماه ۱۴۰۰

شماره پایان نامه: پ/پ/۰۴۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ

تقدیم به

پدر و مادرم

این دوتکیه گاه بزرگ زندگیم ، که هر چه دارم مدیون
همراهی و زحمات بی دریغ آنهاست.

اساتید ارجمندم

که همواره با چراغ علمشان روشنی بخش تاریکی جهل
بوده اند

سپاسگزاری

سپاس خدای را که سخنوران ، درستودن او بمانند و شمارندگان ، شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان ، حق او را گزاردن نتوانند . اکنون که باید آغازی بر یک پایان بنگارم ، بر خود لازم می دانم که از استادان عزیزم به خاطر راهنماییهای ارزشمند نهایت تشکر و قدردانی را نمایم.

فهرست مطالب

عنوان

چکیده	۱
فصل اول	۴
۱-۱ اهمیت موضوع و انگیزه ی تحقیق	۵
۱-۲ اهداف و فرضیات طرح	۵
۱-۲-۱ هدف کلی طرح	۵
۱-۲-۲ اهداف اختصاصی طرح	۶
۱-۲-۳ اهداف کاربردی	۶
۱-۲-۴ فرضیات یا سؤالات تحقیق	۶
۱-۳ تعریف واژه‌های اختصاصی	۷
فصل دوم	۱۲
۲-۱ مبانی نظری	۱۲
۲-۱-۱ استوما	۱۲
۲-۱-۲ عوارض استومی	۱۴
۲-۲ مطالعات پیشین	۲۱
۲-۲-۱ مطالعات پیشین خارجی	۲۱
۲-۲-۲ مطالعات پیشین داخلی	۲۴
فصل سوم:	۲۵
۳-۱ نوع ، مکان و زمان پژوهش	۲۶

۳-۲	جمعیت و نمونه ی مورد مطالعه	۲۶
۳-۳	روش گردآوری اطلاعات	۲۷
۳-۳-۱	خلاصه‌ای از نحوه کلی انجام مراحل ترجمه و بومی سازی این پرسشنامه	۲۷
۳-۳-۲	جزئیات روش اجرای تحقیق	۲۸
۳-۴	روش تجزیه و تحلیل آماری داده ها	۳۱
۳-۴-۱	روایی صوری	۳۱
۳-۴-۲	روایی محتوا	۳۲
۳-۴-۳	روایی سازه	۳۳
۳-۴-۴	پایایی	۳۴
۳۷	فصل چهارم :	
۳۷	نتایج	
۴-۱	مقدمه	۳۷
۴-۲	متغیرهای دموگرافیک شرکت کنندگان	۳۸
۴-۳	روایی صوری و روایی محتوا	۳۹
۴-۴	تحلیل عاملی تاییدی برای بررسی روایی سازه پرسشنامه	۴۱
۴-۵	پایایی	۴۲
۴-۶	پاسخ شرکت کنندگان به سوالات پرسشنامه	۴۳
۴۶	فصل پنجم:	
۴۶	۵-۱ بحث	۴۶

۵-۲ محدودیت مطالعه ۵۱

۵-۳ نتیجه گیری ۵۲

۵-۴ پیشنهادات ۵۳

منابع ۵۵

فهرست جداول، اشکال و نمودارها

- نمودار ۳-۱- طرح شماتیک کلی مراحل ترجمه و بومی سازی: ۲۸
- جدول ۳-۱- سازه های نسخه ی فارسی پرسشنامه ی Ostomy-Q ۲۹
- جدول ۳-۲- مقادیر شاخص های برازش مدل و نتیجه برازش ۳۴
- جدول ۳-۳: متغیرهای به کار رفته در این پژوهش ۳۵
- جدول ۴-۱: ویژگی های دموگرافیک افراد شرکت کننده در مطالعه ۳۸
- جدول ۴-۲- امتیازات پنل خبرگان به شاخص روایی محتوا نسخه فارسی پرسشنامه Ostomy-Q ۴۰
- جدول ۴-۳- نتایج به دست آمده از بررسی تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه ۴۲
- جدول ۴-۴: مقدار پایایی بازآزمایی سازه ها و کل پرسشنامه ۴۳
- جدول ۴-۵: مقدار کرونباخ آلفای سازه ها و کل پرسشنامه ۴۳
- جدول ۴-۶ پاسخ شرکت کنندگان به سوالات پرسشنامه Ostomy Q ۴۳

فهرست اختصارات و کلمات کلیدی:

AGFI: Adjusted Goodness of Fit Index

CFI: Comparative Fit Index

CVI: Content Validity Index

CVR: Content Validity Ratio

GFI: Goodness of Fit Index

IFI: Incremental Fit Index

IQoLA: The International Quality of Life Assessment

NFI: Normed Fit Index

NNFI: Non-Normed Fit Index

RMR: Root Mean square Residual

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation

SPSS: Statistical Package Borderline Personality for the Social Sciences

روان‌سنجی و ارزیابی پایایی و روایی پرسشنامه ی Ostomy-Q به زبان فارسی

چکیده

زمینه : شواهد بالینی از جمله مطالعات مشاهده ای و کارآزمایی های بالینی نشان داده اند که افراد با استومی چالش های فیزیکی و روانی فراوانی برای زندگی با آن دارند. جراحی استومی برای درمان مشکلات زمینه ای از جمله کنسر کولون/رکتوم، بیماری کرون و تروما منجر به استفاده از آن اغلب تا پایان عمر بیمار می گردد و چالش های فراوانی را پیش روی شخص قرار می دهد. نوآوری های جدید در درمان استومی منجر به مزیت هایی برای استفاده کنندگان گردیده است. این نوآوری ها شامل: وزن سبک، ضد بو و نگهداری آسان با زمان پوشیدن کمتر و جلوگیری از التهاب پوست هستند. در مطالعات انجام گرفته تاثیر عوارض مختلف استومی از جمله تحریک پوست بر کیفیت زندگی فرد مورد بررسی قرار گرفته است و طبق نتایج حاصله تحریک پوست، نشت و عدم سازگاری با استومی عوامل تاثیرگذار بر کیفیت زندگی بوده است. به علت پیشرفت های حاصل از تکنولوژی، افراد تجربیات متفاوتی نسبت به گذشته در مورد زندگی با استومی دارند و بنابراین پرسشنامه های قبلی در این مورد از جمله adjustment scale Ostomy کمتر بیانگر تجربیات افراد هستند زیرا که بعضی از مشکلات قبلی در حال حاضر وجود ندارند.

هدف : هدف از انجام این مطالعه ترجمه و انطباق فرهنگی پرسشنامه ی Ostomy-Q و بررسی روایی و پایایی

نسخه ی فارسی آن برای بررسی پیامدهای حاصل از استفاده از استومی و زندگی با آن بود.

مواد و روش کار: ۲۳۰ بیمار دارای کیسه ی استومی مراجعه کننده به بیمارستان فاطمی اردبیل به عنوان نمونه انتخاب شدند. مشخصات جمعیتی و بالینی مشخص شد و سپس به تکمیل پرسشنامه اختصاصی Ostomy-Q اقدام شد. روایی صوری، روایی محتوا با شاخص های CVI^1 و CVR^2 و روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی بررسی شدند. پایایی درونی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد. همچنین پایایی به روش آزمون-باز آزمون^۳ برای متغیرهای پرسشنامه ارزیابی شد.

نتایج: تعداد ۱۱۰ بیمار (۴۷.۸ درصد) از بیماران مرد بودند. متوسط سنی شرکت کنندگان در مطالعه ۶۲.۹۱ سال با انحراف معیار ۱۳.۲۰ سال بود. تعداد ۱۰۱ بیمار (۴۳.۹ درصد از شرکت کنندگان) بیکار یا بازنشسته بودند ولی ۴۳ بیمار (۱۸.۷ درصد) کارمند و ۸۶ بیمار (۳۷.۴ درصد) شغل آزاد داشتند. ۱۹۳ بیمار (۸۳.۹ درصد) تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم داشتند. مدت زمان استفاده از کیسه استومی ۷.۶۸ سال با انحراف معیار ۳.۰۹ سال بود. تعداد ۷۵ بیمار (۳۲.۶ درصد) کولوستومی و ۱۵۵ بیمار (۶۷.۴ درصد) ایلئوستومی داشتند. ۱۵۹ بیمار (۶۹.۱ درصد) سابقه تعویض کیسه استومی را ذکر نمودند. میانگین نمره CVR کل پرسشنامه برابر ۱ و مقدار میانگین CVI کلی برابر ۰.۹۹ به دست آمد. با توجه به اینکه نسخه اصلی این پرسشنامه شامل ۴ سازه بود، در مطالعه حاضر نیز برای بررسی تعلق ۲۳ سوال پرسشنامه به این ۴ حیطه از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و نتایج نشان داد که ساختار نظری پرسشنامه و تعلق سوالات به این ۴ حیطه در جمعیت مورد بررسی مورد تأیید بود. جهت بررسی پایایی ابزار، سوالات پرسشنامه بصورت پایلوت توسط ۱۰۰ نفر از بیماران مبتلا به شخصیت مرزی تکمیل گردید و همین افراد این پرسشنامه را در فواصل زمانی ۱ هفته مجدد تکمیل کردند و ضریب

¹ content validity index

² content validity ratio

³ test-retest reliability

پایایی با محاسبه ضریب همبستگی درون رده ای، برای کل پرسشنامه و سازه ها محاسبه شد، که پایایی بازآزمون برای کل پرسشنامه ۰.۷۴۷ به دست آمد. پایایی به روش همسانی درونی نیز با بهره‌گیری از ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰.۷۸۱ محاسبه شد.

نتیجه گیری: ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه Ostomy-Q که شامل پایایی محتوایی، پایایی بازآزمایی، روایی صوری، روایی محتوایی و روایی سازه بود، در حد قابل قبول ارزیابی شد.

کلمات کلیدی: استومی-روایی-پایایی-همسانی درونی